

THE MAKING OF COMMUNITY DEVELOPMENT PLAN ACCORDING TO SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY OF PAE CHEDI VILLAGE, MAE FAEK MAI SUB DISTRICT, SAN SAI DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

Ittipon SUKSRI¹, Porramin NARATA^{2*}, Phanit NAKAYAN³ and Ratchanon SOMBOONCHAI⁴

1 Faculty of Agricultural Production, Maejo University, Chiang Mai, Thailand; ittipon5ait@gmail.com

2 Faculty of Agricultural Production, Maejo University, Chiang Mai, Thailand; porramin.narata@gmail.com (Corresponding Author)

3 Faculty of Agricultural Production, Maejo University, Chiang Mai, Thailand; phanit@gmail.com

4 Faculty of Agricultural Production, Maejo University, Chiang Mai, Thailand; boonchai_26@hotmail.com

ARTICLE HISTORY

Received: 25 August 2023

Revised: 15 September 2023

Published: 25 September 2023

ABSTRACT

This research aimed to study the preparation of community development plans in accordance with the sufficiency economy philosophy. It focused on Phae Chedi Village, Mae Faek Mai Subdistrict, San Sai District, Chiang Mai Province. The study examined basic contextual information and identified problems affecting the residents of Phae Chedi Village. An outstanding internal factor emerged: the presence of strong village leaders with forward-thinking visions for the village's improvement. Their goal was to enhance the quality of life for the people of Phae Chedi. The study's findings revealed the following key points: 1) Phae Chedi Village successfully integrated the sufficiency economy philosophy into their daily lives and demonstrated self-sufficiency. 2) The village showed potential for becoming a robust, self-sustaining community capable of long-term development. 3) Phae Chedi Village emerged as a model community for self-development, following a development plan rooted in the sufficiency economy philosophy. 4) The residents of Phae Chedi Village demonstrated the capacity to further refine the village's development plan, ensuring sustainable progress in line with the sufficiency economy philosophy.

Keywords: The Preparation of a Plan, Development, Sufficiency Economy

CITATION INFORMATION: Suksri, I., Narata, P., Nakayan, P., & Somboonchai, R. (2023). The Making of Community Development Plan According to Sufficiency Economy Philosophy of Pae Chedi Village, Mae Faek Mai Sub District, San Sai District, Chiang Mai Province. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(9), 36.

การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้าน แพะเจดีย์ ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

อิทธิพล สุขศรี¹, ประมินทร์ นาระทะ², ผานิตย์ นายยัน³ และ รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย⁴

1 คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้; ittipon5ait@gmail.com

2 คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้; porramin.narata@gmail.com (ผู้ประพันธ์บทความ)

3 คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้; phanit@gmail.com

4 คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้; boonchai_26@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้านแพะเจดีย์ ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีการศึกษาข้อมูลบริบทพื้นฐาน และปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อคนในหมู่บ้านแพะเจดีย์ และปัจจัยภายในที่เป็นจุดเด่น คือ มีผู้นำหมู่บ้านที่เข้มแข็งและมีความคิดก้าวหน้าอยากที่จะพัฒนาหมู่บ้านไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในหมู่บ้านแพะเจดีย์ ผลการศึกษาพบว่า 1) หมู่บ้านแพะเจดีย์สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง 2) หมู่บ้านแพะเจดีย์สามารถพัฒนาตนเองเป็นหมู่บ้านเข้มแข็งที่สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน 3) หมู่บ้านแพะเจดีย์เป็นหมู่บ้านต้นแบบในการพัฒนาตนเองภายใต้แผนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) คนในหมู่บ้านแพะเจดีย์สามารถพัฒนาต่อยอดกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: การจัดทำแผน, การพัฒนา, เศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลการอ้างอิง: อิทธิพล สุขศรี, ประมินทร์ นาระทะ, ผานิตย์ นายยัน และ รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย. (2566). การจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านแพะเจดีย์ ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(9), 36.

บทนำ

การพัฒนาจะเริ่มต้นจากการพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่น โดยมีผู้นำในชุมชนและผู้คนในชุมชนที่เป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารจัดการหมู่บ้านที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการมีผู้นำที่มีความสามารถ มีคุณธรรม ยุติธรรม มีประสบการณ์ในการบริหารและการแก้ไขปัญหา รู้ปัญหา และเข้าใจภูมิปัญญาที่แท้จริงของท้องถิ่น และสามารถแก้ไขปัญหา รู้ปัญหา และเข้าใจภูมิปัญญาที่แท้จริงของท้องถิ่นนั้นๆ ผู้นำจึงมีบทบาทในการบริหารงานท้องถิ่น และเพื่อให้สามารถดำเนินงานตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตนเองได้ดี (สมเกียรติ ยมจินดา, 2551) อย่างไรก็ตามการพัฒนาท้องถิ่นก็คือการสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ซึ่งเกิดจากความรู้เท่าทัน กล่าวคือ ความรู้เท่าทันที่จะใช้จัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ชุมชน และชุมชนส่วนรวม เป็นการพัฒนาที่จะต้องยึดคนเป็นตัวตั้ง และเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนา คนที่รู้เท่าทันและมีความรู้จึงเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนา (พนัส สิมะเสถียร, 2548: 28) ผู้นำจะผุดบังเกิด (emerge) ออกมาจาก กระบวนการร่วมคิดร่วมทำก็ไม่ว่าใครมีความเป็นผู้นำ และบุคคลนั้นๆ ก็ไม่รู้ตัวเองด้วยกระบวนการเกิดความเป็นชุมชนทำให้สภาผู้นำโผล่ออกมา (ประเวศ วะสี, 2542: 115-117) ในปัจจุบันบ้านแพเจดีย์ หมู่ที่ 6 ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ขาดแคลนแหล่งน้ำ ที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค จึงทำให้ชาวบ้านไม่มีพื้นที่สำหรับการเกษตร และบริเวณรอบข้างหมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หลากหลายจึงทำให้คนในชุมชนเลิกการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและหันไปทำงานรับจ้างโรงงานอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ผู้นำมีความคิดริเริ่มในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในหมู่บ้าน ในการสร้างเสริมอาชีพ เพื่อให้ชาวบ้านในหมู่บ้านสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้

จากความสำคัญของเหตุผลดำเนินการ จึงต้องมีการศึกษาวิธีการขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน บ้านแพเจดีย์ หมู่ที่ 6 ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาเป็นหลักในการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาของชาวบ้านในชุมชน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาเรื่อง “การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านแพเจดีย์ ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาบริบทพื้นฐาน ของบ้านแพเจดีย์ 2) ศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาด้านต่างๆ ของบ้านแพเจดีย์ 3) ศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของบ้านแพ เพื่อนำความรู้จากกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำมาปรับใช้ในชุมชนบ้านแพเจดีย์ ได้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นต้นแบบให้กับชุมชนต่างๆ ต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

ชุมชน หมายความว่า กลุ่มชนที่อาศัยอยู่รวมกัน โดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งจะต้องอาศัย เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนาเดียวกันซึ่งจะทำให้บุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของในชุมชนนั้นๆ หรือนำเอาหลักความผูกพันหรือผลประโยชน์ทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมต่างๆ รวมกันซึ่งจะอาศัยภูมิศาสตร์เดียวกัน ตลอดไปจนถึงการมีผลประโยชน์ในทางการบริหารสังคมด้วยกัน ซึ่งมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนชุมชน คือ การให้ชาวบ้านในชุมชนจัดทำแผนชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเองตามแนวคิดและหลักความเชื่อในหลายๆ ด้าน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย, 2560)

หมู่บ้านเป็นหน่วยการปกครองขนาดเล็กที่สุดส่งผลให้ระเบียบหรือกฎหมายหมู่บ้านที่กำหนดขึ้นไม่มีสถานะตามกฎหมายเป็นเพียงการยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านเท่านั้น เมื่อมีผู้ไม่ปฏิบัติตามหรือละเมิดระเบียบหรือกฎหมายผู้นั้นก็ไม่ได้มีความรับผิดชอบตามกฎหมายแต่อย่างใดทั้งที่หมู่บ้านเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีแนวทางปฏิบัติ วัฒนธรรม จารีตประเพณีสืบทอดต่อกันมา แต่เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้แนวปฏิบัติ วัฒนธรรม จารีตประเพณีเหล่านั้นต้องมีอันเลือน

หายไป จะเป็นการดีกว่าหรือไม่หากหมู่บ้านสามารถนำแนวปฏิบัติ วัฒนธรรม จารีตประเพณีที่สืบทอดต่อกันมานี้ นำมา กำหนดเป็นระเบียบหรือกฎหมายหมู่บ้านที่มีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในหมู่บ้านลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสร้างจิตสำนึกการรับผิดชอบต่อชุมชนร่วมกัน ทำให้การบริหาร จัดการหมู่บ้านมีประสิทธิภาพมากขึ้น (นิล พันธุ์คงชื่น, 2561)

แนวคิดการพัฒนาชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนนับได้ว่าเป็นความสำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน อันเนื่องมาจากวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดจนเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของ ชุมชน การจัดการทรัพยากร สุขภาพอนามัย ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การพัฒนาคนในชุมชน การบริหารจัดการชุมชน และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อให้ชุมชนมีความมั่นคงและรองรับการพัฒนาให้มีความยั่งยืนต่อไป (ครุฑ พุทธโกษา, 2554)

แนวคิดหรือหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงยึดการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัว และสามารถปฏิบัติได้จริง ทรงมีความ ละเอียดยรอบคอบและทรงคิดค้นแนวทางการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด มีคุณค่าและควรยึดเป็น แบบอย่างในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทนำมาปฏิบัติให้เกิดผลต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติตลอดไป (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2562)

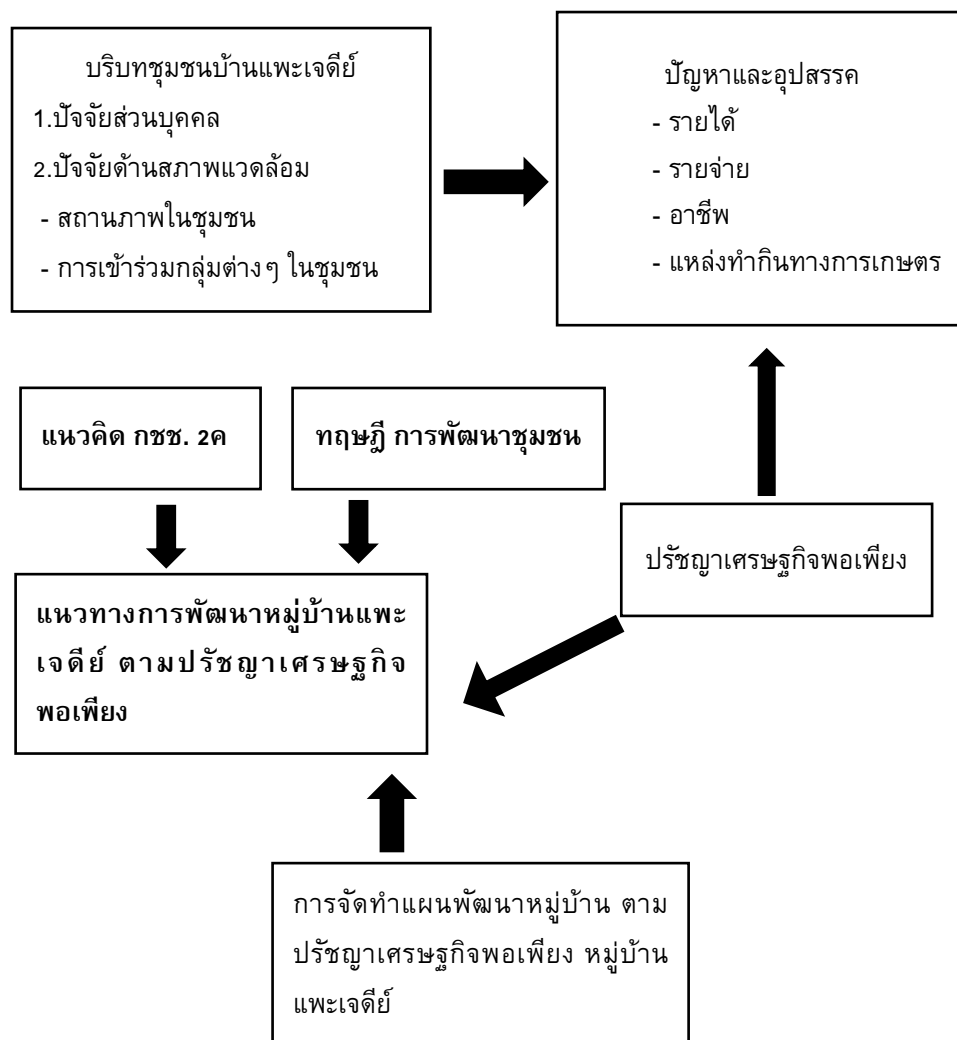
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถ ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) และในสังคมของประเทศนั้นมีความร่มเย็นเป็นสุขมาตั้งแต่อดีต มีความ อบอุ่น เอื้อเพื่อเกื้อหนุนกันมาตลอด ซึ่งมีมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีพระพุทธศาสนาเป็นส่วนช่วยในการ เชื่อมโยงคนไทยเข้าด้วยกัน จึงทำให้เป็นสังคมไทยแบบวิถีพุทธ มีวัฒนธรรมหล่อหลอมจากคำสอนของพระพุทธศาสนา (สมเด็จพระวันรัต, 2561)

แนวคิด กชช.2ค คือ ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านที่แสดงข้อมูลหมู่บ้าน ซึ่งแสดงให้เห็นสภาพทั่วไป และปัญหาของ หมู่บ้านชนบทในด้านต่างๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สภาพแรงงาน สุขภาวะ และอนามัย รวมไปถึงความรู้และ การศึกษา ของการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย จากภัยพิบัติและความเสี่ยงในชุมชน เป็นข้อมูลที่จัดเก็บทุกหมู่บ้านในชนบทเป็นประจำทุก 2 ปี (กรมพัฒนาชุมชน, 2559: 1-3)

สมมติฐานการวิจัย

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันของประชาชนกลุ่ม ตัวอย่างในหมู่บ้านแพะเจดีย์
- 2) ปัญหาและความต้องการที่ส่งผลต่อการพัฒนาด้านต่างๆ ของบ้านแพะเจดีย์
- 3) กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของบ้านแพะเจดีย์ ที่นำไปสู่การพัฒนาใน ด้านต่างๆ ที่ดีขึ้นและเป็นแบบอย่างให้กับหมู่บ้านต่างๆ
- 4) การประเมินกระบวนการดำเนินการตามแผนพัฒนาหมู่บ้านตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของบ้านแพะเจดีย์ เป็นไปตามกระบวนการและตัวชี้วัดของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านแพะเจดีย์ ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการพัฒนาชุมชน ในการพัฒนาโดยมีกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนครัวเรือนของบ้านแพะเจดีย์ จำนวน 323 ครัวเรือน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane เพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มประชากรที่มีความเหมาะสมข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมีมากพอซึ่งจะทำให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.5 ได้ดังนี้

$$\text{แทนค่า } n = \frac{323}{1 + (323 \cdot 0.05^2)}$$

$$n = 179 \text{ ครัวเรือน}$$

ดังนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่าง 179 ครัวเรือน ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Likert Scale 5 ระดับ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้อธิบายข้อมูล และใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นวิธีการเก็บ

รวบรวมข้อมูลที่สามารถใช้กับประเด็นปัญหาที่มีความขัดแย้งกัน (Controversial) และเปราะบางต่อความรู้สึก (Sensitive) เพราะมีความยืดหยุ่นและสามารถสืบค้นข้อมูลเชิงลึกได้ดี ผู้สนทนากลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ (ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ, 2559: 284) จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและความต้องการที่แท้จริงของหมู่บ้านแพะเจดีย์ เพื่อการจัดทำแผนการพัฒนาหมู่บ้านโดยใช้หลักของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง (ร้อยละ 45.81) มีระดับการศึกษาประถมศึกษาสูงสุดอยู่ที่ 96 คน (ร้อยละ 53.63) มีอายุน้อยที่สุด 18 ปี มากที่สุด 78 ปี และมีอายุเฉลี่ย 52 ปี มีรายได้ (บาท) ต่อปี เฉลี่ย 139,862.05 บาท มีหนี้สิน (บาท) ต่อปี เฉลี่ย 52,890.57 มีเงินออม (บาท) ต่อปี 37,024.56 บาท มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และมีแรงในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=179)

ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	82	45.81
หญิง	97	54.19
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน/ต่ำกว่าประถมศึกษา	12	6.70
ประถมศึกษา	96	53.63
มัธยมศึกษา/ปวช.	45	25.14
อนุปริญญา/ปวส./ปวท.	11	6.15
ปริญญาตรี	11	6.15
สูงกว่าปริญญาตรี	4	2.23

ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวนน้อยที่สุด (Min)	จำนวนมากที่สุด (Max)
อายุ (ปี)	52	12.26	18	78
รายได้ (บาท) ต่อปี	139,862.05	132,219.73	5,000	700,000
หนี้สิน (บาท) ต่อปี	52,890.57	82,293.11	2,000	600,000
เงินออม (บาท) ต่อปี	37,024.56	43,582.18	200	200,000

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาภายในหมู่บ้านซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ปัญหา 3 ด้าน โดยได้กำหนดค่าระดับความคิดเห็นของปัญหาภายในหมู่บ้านไว้ 5 ระดับ ตามเกณฑ์ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 อยู่ในระดับน้อยที่สุด จากการศึกษาพบว่าปัญหาด้านเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์มาก ที่ค่าเฉลี่ย 2.66 ปัญหาด้านสังคมอยู่ในเกณฑ์ น้อย ที่ค่าเฉลี่ย 2.66 ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในเกณฑ์ น้อย ที่ค่าเฉลี่ย 2.31

ตารางที่ 2 ปัญหาภายในหมู่บ้านแพะเจดีย์ (N=179)

ปัญหาภายในหมู่บ้านแพะเจดีย์	ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์
ปัญหาด้านเศรษฐกิจ	2.66	ปานกลาง
ปัญหาด้านสังคม	2.66	ปานกลาง
ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.31	น้อย

ผลจากการศึกษา การสนทนากลุ่มเพื่อการหาแนวทางและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนและประชาชนในหมู่บ้านแพะเจดีย์ได้กระบวนกรจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านแพะเจดีย์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสร้างความเข้าใจของชุมชนในการพัฒนาหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น จากการประสานงานร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้นำชุมชน ในการให้ข้อมูลผ่านทางสื่อประชาสัมพันธ์ของชุมชนในการปลูกฝังความสำคัญและความเข้าใจของการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตามเกณฑ์ตัวชี้วัดด้วยเกณฑ์ประเมิน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการลดรายจ่าย 2) ด้านการเพิ่มรายได้ 3) ด้านการประหยัด 4) ด้านการเรียนรู้ 5) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 6) ด้านการเอื้ออาทรต่อกัน และได้แผนการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและมีกระบวนการรับรองแผนพัฒนาหมู่บ้านแพะเจดีย์หลังจากที่มีการดำเนินการจัดประชุมหมู่บ้านโดยให้สมาชิกมาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องดำเนินการภายในหมู่บ้านซึ่งกิจกรรมที่สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันประชาคมนั้นเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การจัดทำแผน ซึ่งกิจกรรมที่สมาชิกในหมู่บ้านได้ร่วมกันคิด และแสดงความคิดเห็นร่วมกันจะนำมาสู่การกำหนดแผนสู่การปฏิบัติร่วมกันในชุมชน โดยแผนการดำเนินกิจกรรมจะมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเร่งด่วนที่เป็นแผนระยะสั้น และกิจกรรมที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการซึ่งจะเป็นแผนระยะยาว โดยแต่ละกิจกรรมทั้งสองรูปแบบนี้ สมาชิกในชุมชนจะต้องมาร่วมกันรับรองแผนว่ากิจกรรมที่ได้ร่วมกันคิดขึ้นมานั้นจะนำมาสู่การปฏิบัติร่วมกันในชุมชนโดยจะจัดลำดับของกิจกรรมที่จะดำเนินการก่อนและหลังโดยจะมีการเสนอกิจกรรมแต่ละกิจกรรมในที่ประชุมของสมาชิกในหมู่บ้าน แล้วให้สมาชิกร่วมกันยกมือเพื่อรับรองแผนหรือกิจกรรมที่สมาชิกในชุมชนมีความเห็นร่วมกันว่าต้องดำเนินการปฏิบัติก่อนและหลังตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลของการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านแพะเจดีย์ ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ประชาชนของบ้านแพะเจดีย์ได้นำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) มาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับแต่หมู่บ้านบ้านแพะเจดีย์ยังไม่เคยมีการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านที่มาจากความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านโดยการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ น้อยร่วมถึงการรับรู้ถึงข่าวสารในการจัดประชาคมหมู่บ้านซึ่งส่งผลให้การบริหารงานของกลุ่มผู้นำหมู่บ้านไม่ตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการที่จะมีแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน แต่ปัญหาภายในหมู่บ้านในเรื่องต่างๆ ของหมู่บ้านเองที่เป็นปัญหาหลายด้านซึ่งผู้นำชุมชนได้ใช้หลักการทรงงานในเรื่องของการ “ระเบิดจากข้างใน” ในการปลูกฝังและให้ความรู้กับชาวบ้านในการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเสริมสร้างความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้น ซึ่งการจะดำเนินการในการพัฒนามิติต่างๆ ของหมู่บ้านมีข้อจำกัดที่หลากหลาย

2) ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านทั้ง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ: ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเอง ซึ่งเกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านมีอาชีพรับจ้างทั่วไปซึ่งมีรายได้น้อยและเป็นแรงงาน

หาเข้ากินคำอีกทั้งยังมีภาระหนี้สินรวมไปถึงการดูแลสมาชิกภายในครัวเรือนซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากการที่สภาพภูมิประเทศของหมู่บ้านไม่มีความเหมาะสมในการทำการเกษตร และประชาชนส่วนใหญ่บ้านขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาด้านสังคม: ซึ่งมีปัญหาที่พบน้อยภายในชุมชนเกิดจากการที่หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติดและมีการส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจของโทษของยาเสพติด และมีการส่งเสริมสุขภาพของคนในหมู่บ้านเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอแต่ก็ไม่ทั่วถึงเนื่องจากมีประชาชนในหมู่บ้านที่หลากหลาย ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: มีปัญหาจากการบุกรุกพื้นที่ป่าจากบุคคลภายนอกเป็นส่วนใหญ่ที่เข้ามาเนื่องจากพื้นที่ของบ้านแพะเจดีย์มีอาณาเขตพื้นที่ติดต่อกับป่าที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งคนในหมู่บ้านเองมีการเสริมสร้างความรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ของป่าไม่ให้อุดมสมบูรณ์อยู่ตลอด ดังนั้น ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาทั้ง 3 มิติ มีความสำคัญซึ่งส่งผลให้เกิดการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อนำปัญหาต่างๆจากการรวบรวมแบบสอบถามจาก 179 ครัว มาวิเคราะห์ร่วมกันกับประชาชนในหมู่บ้านเพื่อหาวิธีการทางออกรวมกันเพื่อการพัฒนาหมู่บ้านอย่างเป็นระบบตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ในเรื่องของ “การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทำงานอย่างผู้รู้จริง” เพื่อการพัฒนาอย่างถูกต้องและตรงตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน

ผลจากการดำเนินตามแผนพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบ้านแพะเจดีย์ ทำให้สามารถสรุปผลการดำเนินตามแผนพัฒนาหมู่บ้านแพะเจดีย์ได้พัฒนาตนเองเป็นหมู่บ้านเข้มแข็ง โดยสามารถอภิปรายผลตามเกณฑ์ตัวชี้วัดของการเป็นหมู่บ้านเข้มแข็งตามแนวคิดของ นายสรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม ดังนี้

1) ความน่าอยู่ ประชาชนในหมู่บ้านได้เป็นส่วนหนึ่งในการออกกฎระเบียบทางสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้ในสังคมและสิ่งแวดล้อม การจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และสมาชิกในหมู่บ้านยังสามารถตรวจบัญชีรายได้และรายจ่ายของหมู่บ้านเพื่อความถูกต้องและโปร่งใสและประชาชนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงสามารถปลูกพืชผักสวนครัวสำหรับไว้บริโภคในครัวเรือนของตนเองมีเงินออมจากโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านแพะเจดีย์ หมู่ที่ 6 เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉินและใช้ในเรื่องที่จำเป็นหรือสามารถส่งต่อให้ลูกหลานไว้เก็บออมได้อีกด้วย

2) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในหมู่บ้านแพะเจดีย์มีภูมิปัญญาในด้านศิลปหัตถกรรมที่สืบสานส่งต่อกันมาและในปัจจุบันได้มีการต่อยอดและพัฒนาความรู้ถ่ายทอดให้กับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้านสามารถนำผลงานของตนไปจำหน่ายเพื่อหารายได้เสริมให้กับครอบครัว และได้มีการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมแบบล้านนา เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบทอดได้มีการเชิญชวนกลุ่มเยาวชนบ้านแพะเจดีย์ในการมีบทบาทด้านต่างๆในกิจกรรมของวัฒนธรรมประเพณี

3) การบริหารจัดการที่ดี ประชาชนในหมู่บ้านมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งความเป็นอยู่ในการอยู่ร่วมกันในสังคมหมู่บ้าน มีการหารายได้เสริมจากรายได้หลักเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น มีสภาพแวดล้อมในหมู่บ้านและครัวเรือนที่ดีขึ้นจากเดิม และได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการดำเนินงาน และสามารถประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมหรือโครงการในการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อหาจุดบกพร่องและปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการเพื่อหาทางออกในการดำเนินงานร่วมกันกับกลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน

4) เพิ่มรายได้และการมีงานทำ ประชาชนในหมู่บ้านสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมต่างๆมาประยุกต์ใช้ได้ครัวเรือนของตนเองเพื่อสามารถหารายได้เสริมจากการประดิษฐ์หรือพัฒนาคุณภาพทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในหมู่บ้านเพื่อเสริมสร้างรายได้และต่อยอดพัฒนาไปในทางดียิ่งขึ้น และคณะกรรมการหมู่บ้านและสมาชิกในหมู่บ้านได้มีการวางแผนโครงการพัฒนาพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้านเพื่อให้เป็นพื้นที่ตลาดชุมชนในการส่งเสริมการค้าขายให้กับสมาชิกในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้านสามารถพัฒนาต่อยอดพื้นที่ตลาดชุมชนให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวสามารถขายของฝากที่เป็นของที่ทำได้หรือประดิษฐ์ขึ้นจากภูมิปัญญาของคนในหมู่บ้าน

ผลจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านแพะเจดีย์อย่างยั่งยืน มีผลที่ได้จากเกณฑ์การประเมินดังนี้

1) องค์ประกอบสามคุณลักษณะ หมู่บ้านแพะเจดีย์มีแผนการบริหารหมู่บ้านที่ประชาชนในหมู่บ้านเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำขึ้นซึ่งแผนได้มีการรองรับความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ทั้งความพอประมาณในการจัดทำรายการรายรับ-รายจ่าย การออมเงิน และโครงการธนาคารขยะเพื่อนำขยะมาแลกเป็นเงินออม ความมีเหตุผลประชาชนในหมู่บ้านแพะเจดีย์มีการจัดการบริหารหมู่บ้านร่วมกันเพื่อให้ตนเองเป็นหมู่บ้านต้นแบบของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการการมีภูมิคุ้มกัน มีการสร้างเครือข่ายการป้องกันภัยต่างๆ ทั้งยาเสพติด การพนัน หรือสิ่งอบายมุขต่างๆ รวมไปถึงการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ แก่เยาวชนเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดในเยาวชน

2) องค์ประกอบสองเงื่อนไข คือ เงื่อนไขด้านความรู้ ชาวบ้านและสมาชิกกลุ่มต่างๆ ของหมู่บ้านแพะเจดีย์มีความรู้และวิธีการในการจัดการกับขยะภายในครัวเรือนและภายในหมู่บ้านของบ้านแพะเจดีย์ มีส่วนร่วมในการจัดการอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำรายการรายรับ-รายจ่าย และการจัดทำบัญชี มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาและจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีการระดมกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้ และเงื่อนไขด้านคุณธรรม มีการจัดการในการจัดทำโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลบ้านแพะเจดีย์บนพื้นฐานของคุณธรรม การยอมรับความเห็นของผู้อื่นในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน การเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และมีการร่วมกลุ่มในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านแพะเจดีย์ ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วม มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการปกครองตนเองในท้องถิ่น นอกจากจะเป็นผลดีในด้านที่ต้องการให้องค์กรปกครองท้องถิ่นบริหารงานโดยบุคคลที่เป็นประชาชนในท้องถิ่นเห็นด้วยแล้วยังเป็นผลดีในข้อที่ว่าเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองท้องถิ่นจะได้ บริหารงานในหน้าที่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างใกล้ชิดมิใช่โดยการสั่งการหรือการบังคับบัญชาจากรัฐบาลกลาง รวมทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความเข้าใจในกระบวนการของกลไกการปกครองระบบประชาธิปไตย เกิดความสำนึกในความสำคัญของสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของตนเองตลอดจนเกิดความตื่นตัวที่จะใช้สิทธิในทาง การเมืองหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองด้วยความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม (สิทธิธรรมาธิ วารุณสหรัชภณ, 2559) การมีส่วนร่วมจึงเป็นส่วนสำคัญในการศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านหากประชาชนในหมู่บ้านไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาร่วมถึงขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจึงจะไม่สามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านได้ เนื่องจากไม่มีผู้ใดทราบถึงความต้องการที่จะพัฒนาหมู่บ้านของตนได้เท่ากับตัวของผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

2) ด้านการพัฒนา ทิศทางของกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ยั่งยืนและตอบสนองกับความท้าทายต่างๆ ในท้องถิ่นและระดับชุมชนยังมีปัญหา การออกแบบให้มีนโยบายการรับมือทรัพยากรที่ยังไม่เพียงพอแก่การให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและมั่นคง ซึ่งปัญหาดังกล่าวต้องจัดเป็นระบบ เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องใช้สิทธิอำนาจและทรัพยากรที่ได้มอบหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนรองรับนโยบายของรัฐบาล (คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการพัฒนา, 2554: 40) ในการพัฒนาหมู่บ้านการศึกษาคุณภาพและความเป็นอยู่รวมถึงบริบทพื้นฐานที่สำคัญของหมู่บ้านเป็นสิ่งสำคัญเพื่อที่การพัฒนาจะได้ตรงตามความต้องการของประชาชนที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาบริบทพื้นฐานของหมู่บ้าน ในการศึกษาบริบทของหมู่บ้านเพื่อให้สามารถทราบถึงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง และทำการศึกษาย่างถูกต้องได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากที่สุด การประสานงานร่วมกันระหว่างผู้นำหมู่บ้านและผู้วิจัย

เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากข้อมูลพื้นฐานรายละเอียดต่างๆ ผู้นำหมู่บ้านเป็นผู้ทราบข้อมูลและรายละเอียดมากที่สุด ดังนั้น การศึกษาบริบทพื้นฐานของหมู่บ้านจึงเป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

2) ควรมีศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่างๆของคนในหมู่บ้าน เพื่อทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนา เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านต้องใช้ปัญหาทั้ง 3 ด้าน ในการศึกษาสิ่งที่หมู่บ้านเกิดขึ้นและหาทางแก้ไขโดยวิธีการต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) ในการศึกษาครั้งนี้มีกระบวนการและวิธีการมากมายซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้าเนื่องจากขั้นตอนในการประสานงานร่วมกันระหว่างตัวผู้วิจัยและผู้นำหมู่บ้าน ดังนั้นควรมีการประสานงานด้านต่างๆให้เพียงพอต่อการนำข้อมูลที่ต้องการเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานวิจัย

4) ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อการพัฒนาหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านเข้มแข็งบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่สามารถให้คนในหมู่บ้านอยู่ได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). คู่มือการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2ค) ปี 2560-2564. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการพัฒนา. (2554). นโยบายแห่งชาติสำหรับการพัฒนาตามแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น 2554-2563. พนมเปญ: กองเลขาธิการของคณะกรรมการแห่งชาติสำหรับการพัฒนาประชาธิปไตย.

ครรชิต พุทธิโกษา. (2554). คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

นิล พันธุ์คงชื่น. (2561). สถานะทางกฎหมายของกฎหมายหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ประเวศ วะสี. (2542). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.

ปัญญา ชีระวิทยเลิศ. (2559). เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่มีประสิทธิภาพ. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 7(2), 284.

พนัส สิมะเสถียร. (2548). ทิศทางการพัฒนาประเทศต้องแข่งขันได้สมดุล และมีภูมิคุ้มกัน. ม.ป.ท: ม.ป.พ.

สมเกียรติ ยมจินดา. (2551). แนวทางการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์ของประชาชน ตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมเด็จพระวันรัต. (2561). สร้างสรรค์ชาติ ด้วยความสามัคคีปรองดอง: โดย พระเทพกิตติมุนี. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_1120717, [14 ตุลาคม 2564].

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร? คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย. (2560). ศูนย์เรียนรู้ชุมชน. สืบค้นจาก <https://chiangrai.cdd.go.th/services/learningcenter>, [15 พฤศจิกายน 2564].

สิทธิธินันท์ วารุณสหรัชน. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2023 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).